

ความเป็นมาของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย

ประเทศที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยถือหลักไว้ว่า "อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน" โดยการให้ประชาชนออกเสียงเลือกตั้ง (Election) เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และเป็นการชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ทั่วไป (General Will) ของประชาชนได้ชัดเจนว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการอะไรในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะให้ประเทศดำเนินไปในลักษณะไหน และวิธีการเช่นไร หรือการเลือกตั้งนับได้ว่าเป็นวิธีการที่นำไปสู่ประชาธิปไตยได้ใกล้เคียงที่สุด^๒ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เท่าที่ผ่านมาในประเทศไทยประชาชนแทบจะไม่มีโอกาสแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตย อาจจะเป็นเพราะประชาชนไม่มีโอกาสที่จะใช้หรือแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยประการหนึ่ง และประชาชนยังไม่กระตือรือร้นในทางการเมืองอย่างเพียงพอประการหนึ่ง จึงทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของชนกลุ่มน้อยเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เท่านั้น

ประเทศไทยหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ คณะราษฎรได้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศจากพระมหากษัตริย์ โดยกล่าวว่า จะนำเอามอบให้เป็นของราษฎรทั้งหลาย และกำหนดให้มีองค์การต่าง ๆ เป็นผู้มีอำนาจแทนราษฎร กล่าวคือ ให้ศาลใช้อำนาจในทางตุลาการ คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจในทางการบริหาร และให้สภาผู้แทนราษฎรใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติ และในระยะแรกนั้นได้กำหนดถึงการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรไว้ ๓ ชั้น คือ

^๑ เกษชาติ วงศ์โกมลเชษฐ, หลักรัฐศาสตร์, (พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๐๘), หน้า ๑๒๐

^๒ ดร. ชิงชัย หาญเจนลักษณ์, "ประชาธิปไตยกับการเลือกตั้ง" รัฐศาสตร์นิเทศ ปีที่ ๕ เล่ม ๑ มีนาคม ๒๕๑๒, หน้า ๑๕๕

๑. ให้ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทน เพื่อออกเสียง เลือกตั้งผู้แทนตำบล
๒. ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล
๓. ผู้แทนตำบล เป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง เป็นไปตามกาลสมัย คือ

ก. สมัยที่ ๑ นับแต่ใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวไปจนกว่าจะถึงเวลาที่สมาชิกในสมัยที่ ๒ จะเข้ารับตำแหน่ง ในคณะราษฎรซึ่งมีคณะผู้รักษาการพระบรมครฝ่ายทหารเป็นผู้ใช้อำนาจแทน จัดตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราว เป็นจำนวน ๙๐ นาย เป็นสมาชิกในสภา

ข. สมัยที่ ๒ ภายในเวลา ๒ เดือนหรือจนกว่าจะจัดประเทศเป็นปกติเรียบร้อย สมาชิกในสภาต้องมีบุคคล ๒ ประเภททำกิจกรรมร่วมกัน คือ ประเภทที่ ๑ ผู้แทนราษฎรจะได้เลือกขึ้นจังหวัดละ ๑ นาย ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าแสนคนให้จังหวัดเลือกผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก ๑ นาย ทุก ๆ แสนคนเศษของแสนคนถ้าเกินกว่าครึ่งให้เพิ่มเพิ่มขึ้นอีกหนึ่ง ประเภทที่ ๒ ผู้เป็นสมาชิกอยู่แล้วในสมัยที่ ๑ มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ ๑ ถ้าจำนวนเกินให้เลือกกันเองว่าผู้ใดควรจะเป็นสมาชิกต่อไป ถ้าจำนวนขาดใหญ่ที่มีตัวอยู่เลือกบุคคลใด ๆ เข้าแทนจนครบ

ค. สมัยที่ ๓ เมื่อจำนวนราษฎรทั่วพระราชอาณาเขตได้สอบได้วิชาประถมศึกษาได้เป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งและอย่างช้าต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว สมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรจะต้อง เป็นผู้ที่ราษฎรได้เลือกตั้งเองทั้งสิ้น สมาชิกประเภทที่ ๒ เป็นอันไม่มีอีกต่อไป

จากแนวความคิดของคณะราษฎรดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความตั้งใจของคณะราษฎรต้องการที่จะให้ประชาชนเป็นผู้เป็นเจ้าของประเทศทำการเลือกตั้งผู้แทน และใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่ว่า "...ผู้ปกครองต้องได้รับความยินยอม (Consent)

^๓ โปรตกุ ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๑, ๒, ๑๐, ๑๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๙ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕

ของผู้นักปกครอง และผู้นักปกครองต้องสามารถเปลี่ยนผู้นักปกครองได้ตามวิถีทางแห่งกฎหมาย..."^๔
 แต่เจตนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยของคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองผิดพลาดตลอดมา
 ไม่สามารถทำให้กระบวนการเมืองดำเนินจากกลางไปสู่บนตามหลักการปกครองประชาธิปไตยได้
 ดังนั้น อำนาจอธิปไตยของประชาชนจึงเป็นเรื่องทฤษฎีเสียมากกว่า ประชาชนไม่เคยได้รับอำนาจ
 ตัดสินใจสุดท้าย^๕ ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ระหว่างประชาธิปไตยกับคตินิยมทางเผด็จการ อำนาจ
 สูงสุดของพระมหากษัตริย์ซึ่งสิ้นสุดลงพร้อมกับการได้รับรัฐธรรมนูญมาแทน เป็นหลักปกครองประเทศ
 โดยกำหนดให้มีสภาเดียวเลือกตั้งจากประชาชนทั่วไป แต่ก็ไม่มีการรัฐสภาอย่างว่าเลยสักครั้งเดียว^๖

๑. หลักทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งของไทย แต่ละสมัยมักจะมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งใหม่เป็นหลักกำหนดวิธีในการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง เพราะการที่จะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นไปได้ ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งของไทยตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับสุดท้าย รวม ๑๒ ฉบับ^๗ มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

๑.๑ วิธีการเลือกตั้ง

หลังจากที่คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เรียบร้อยแล้ว ได้มีการตราพระราชบัญญัติออกมา ๒ ฉบับ แต่ก็ยังไม่ทันได้ใช้จนกระทั่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

^๔ กมล สมวิเชียร, พัฒนาการเมืองไทย (พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์ ๒๕๑๓), หน้า ๒๑

^๕ พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์, เรื่องเดิม, หน้า ๓

^๖ เกียรติชัย พงศ์พาดิชย์, "การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕" ศัพท์การเมือง (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๑๔), หน้า ๗๗

^๗ โปรคตุ ภาคนวนที่ ๑ - ๑

ฉบับที่ ๓ จึงให้มีการเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ซึ่งพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับแรกนี้ กำหนดวิธีการเลือกตั้งโดยทางอ้อม ดังนั้น จะเห็นว่าการเลือกตั้งเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่เลือกตั้งโดยทางอ้อม หลังจากนั้นก็เปลี่ยนไปใช้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง

๑.๒ เขตการเลือกตั้ง

ในประเทศไทยมีวิธีการกำหนดเขตเลือกตั้งอยู่สองวิธี คือ วิธีแบ่งเขต (เลือกผู้แทนเขตละคน) และวิธีรวมเขต (เลือกผู้แทนได้มากกว่าเขตละคน หรือเลือกได้หลายคน) ซึ่งในการกำหนดเขตเลือกตั้งนี้บางครั้งก็กำหนดในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง บางครั้งก็บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สำหรับการเลือกตั้ง ตั้งแต่ครั้งที่ ๑ ถึงครั้งที่ ๕ ใช้วิธีแบ่งเขต ส่วนครั้งที่ ๖ ถึงครั้งที่ ๑๑ ใช้วิธีรวมเขตจังหวัด

๑.๓ ระบบการเลือกตั้งตามเสียงข้างมาก

โดยทั่ว ๆ ไปประเทศต่าง ๆ มีการใช้ระบบเสียงข้างมาก ๒ แบบ คือ แบบเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด (Absolute Majority) และเสียงข้างมากสูงสุด (Relative Majority) แบบแรกนั้นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาลงคะแนนเสียง

^๘ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๕

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๗๖

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๗๖

^๙ โดยการให้ราษฎร เลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง

^{๑๐} โปรดเกล้าฯ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๐ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๑ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๑
บัญญัติให้ใช้วิธีรวมเขตจังหวัด

ทั้งหมด ซึ่งประเทศไทยเคยบัญญัติไว้เหมือนกัน ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่
ยังไม่ทันได้ใช้ก็ถูกยกเลิกไปเสียก่อน ส่วนแบบหลังผู้ได้รับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเสียงมากกว่าผู้อื่น
แม้จะไม่เกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดผู้นิยมได้รับเลือกตั้ง ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกฉบับของไทยเกิดตามหลักนี้ทั้งสิ้น

๑.๔ การให้ราษฎรมีสหิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

กฎหมายเลือกตั้งของไทยทุกฉบับให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่บุคคลทุกคนที่เห็นว่า
เป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะหรือพอจะรับผิดชอบต่อบ้านเมืองแล้วโดยไม่จำกัด (Suffrage Universal)
ทั้งชายและหญิงมีสิทธิเท่ากัน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อ ๒๑ (๑)
ที่กล่าวว่า "...ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยผ่านทาง
ผู้แทนซึ่งใดเลือกตั้งโดยอิสระ..." แต่การที่จะไม่มีข้อจำกัดสำหรับบุคคลบางประเภทย่อมเป็น
ไปไม่ได้ ดังนั้น กฎหมายเลือกตั้งทุกฉบับจึงกำหนดข้อจำกัดสิทธิของบุคคลบางพวก โดยการกำหนด
เกี่ยวกับสัญชาติ ต้องมีสัญชาติไทย ถ้าหากมีสัญชาติโดยการแปลงชาติต้องอยู่ภายในประเทศไม่ค้ำ
กว่า ๑๐ ปี

- อายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์
  - ผู้ที่ขาดความสามารถทางปัญญา เช่น วิกจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
  - หุนวุก เป็นใบ้ ซึ่งไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ผู้ศึกษาเสพติดให้โทษ
  - ผู้ที่ขาดความสามารถในทางศีลธรรม เช่น ดิคุก ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
  - ผู้ทรงศีลในทางศาสนาที่ทางราชการรับรู เช่น นักบวช นักพรต ภิกษุ ฯลฯ
- สำหรับข้อจำกัดของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยปกติพระราชบัญญัติการเลือกตั้งทุกฉบับ
กำหนดคุณสมบัติบางอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสูงกว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เช่น อายุ ๓๐ ปี
การศึกษาต้องจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เป็นต้น

๑๑
UNO, Universal Declaration of Human Rights, Resolution of
General Assembly, December 10, 1948

๑.๕ การคัดค้านการเลือกตั้ง

แต่เดิมได้มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งใหญ่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
 คัดค้านการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต่อวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งต่อให้สภาผู้แทนราษฎร
 เป็นผู้วินิจฉัย แต่ต่อมาหลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่ม
 เติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เปลี่ยนให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งยื่นคัดค้านต่อศาลจังหวัด
 ซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

๒. การเลือกตั้งแต่ละครั้งของไทย

การเลือกตั้งแต่ละครั้งของไทยสามารถแบ่งสาเหตุของการเลือกตั้งออกได้

๔ ประการ คือ

๑. เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงลัทธิรัฐธรรมนูญ
๒. เนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎรต้องออกตามวาระ
๓. เนื่องมาจากมีการยุบสภา
๔. เนื่องมาจากบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญ

๒.๑ การเลือกตั้งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงลัทธิรัฐธรรมนูญ

๒.๑.๑ การเลือกตั้งวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นการเลือกตั้ง
 ครั้งแรกหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๙๕ โดยทำการเลือกตั้ง
 ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ ลงวันที่
 ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมสองชั้น และวิธีแบ่งเขตจังหวัด^{๑๔} โดย
 ถือเกณฑ์ราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

^{๑๒} โปรดดู พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๕, พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
 พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๖ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไข
 เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๖ (ฉบับที่ ๒)

^{๑๓} พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖,
 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๐ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๙๖

^{๑๔} เขตจังหวัด หมายถึง เขตเลือกตั้งถือตามเขตจังหวัดในทางฝ่ายปกครอง

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๘,๒๗๘,๒๓๑	คน	
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๑,๗๗๘,๕๓๒	คน	
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๑.๕๕		
จังหวัดที่ผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดเพชรบุรี เฉลี่ยได้ ๗๘.๕๒ เปอร์เซ็นต์			
จังหวัดที่ผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดแมฮ่องสอน เฉลี่ยได้ ๑๗.๗๑ เปอร์เซ็นต์			
ผู้มีสิทธิออกเสียง	๑๓๑,๗๒๘	คน	
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ผู้ไปใช้สิทธิ	๒๕,๖๒๒	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๑๙.๕๕		

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๗๘ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุระหว่าง ๕๐ - ๕๕ ปี จำนวน ๑๖ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพทนายความมากที่สุด จำนวน ๒๑ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๒๑ คน

๒.๑.๒ การเลือกตั้งวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๖ ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกาศใช้โดยคณะรัฐประหาร วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

๑๕ กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กองการเลือกตั้ง กรรมการปกครอง

๑๖ เศรษฐพร ภู่วีพิทักษ์, "รัฐสภา - ภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๖๒", สืบค้นจาก เมือง, หน้า ๑๕๓ - ๑๖๘

แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๐ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๐^{๑๓} เป็นการเลือกตั้งโดยตรงและ
วิธีรวมเขตจังหวัด คือ เกิดจำนวนราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกผู้แทนราษฎร ๑ คน

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๓,๑๓๖,๘๘๑	คน	
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๒,๑๑๓,๘๖๔	คน	
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๖.๕๔		
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดระนอง	เฉลี่ยได้ ๕๘.๖๙	เปอร์เซ็นต์	
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ	เฉลี่ยได้ ๑๖	เปอร์เซ็นต์	
ผู้มีสิทธิออกเสียง	๒๖๕,๕๓๓	คน	
จังหวัดพระนคร	ผู้ไปใช้สิทธิ	๖๐,๔๓๓	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๐.๕๐		

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๔๔ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุระหว่าง ๔๐ - ๔๔ ปี จำนวน ๓๒ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพทนายความมากที่สุด จำนวน ๒๔ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๓๑ คน^{๑๔}

^{๑๓} พระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๐, ราชกิจจานุเบกษา
ตอนที่ ๖๐ เล่ม ๖๔ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๙๐

^{๑๔} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๑๕} เกรียงพร กุญชรพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

* หมายเหตุ การเลือกตั้งครั้งที่ ๖ จังหวัดลำปางไม่มีการเลือกตั้ง เพราะมีผู้สมัคร
รับเลือกตั้งเพียง ๒ คน เท่าจำนวนที่จะพึงมีผู้แทนได้

๒.๑.๓ การเลือกตั้งวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งคณะรัฐประหาร เจียม วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ นำมาใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีรวมเขตจังหวัด คือเขตราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

๒๑ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๗,๖๑๒,๕๙๑	คน
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๒,๙๖๑,๒๙๑	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๘.๗๖	

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดสระบุรี เฉลี่ยได้ ๗๗.๗๘ เปอร์เซ็นต์
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉลี่ยได้ ๒๓.๐๓ เปอร์เซ็นต์
จากผู้มีสิทธิออกเสียง ๓๘๒,๘๓๓ คน ไปใช้สิทธิเพียง ๗๘,๐๕๒ คน

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๒๓ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุระหว่าง ๓๕ - ๓๙ ปี จำนวน ๓๑ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพทนายความมากที่สุด จำนวน ๔๔ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๕๙ คน ๒๒

๒๐ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๔, ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๗๗ เล่ม ๖๘ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

๒๑ กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒๒ เสริมสรพร กุศลวิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

* หมายเหตุ การเลือกตั้งครั้งที่ ๘ จังหวัดระยองไม่มีการเลือกตั้ง เพราะมีผู้สมัครเพียงคนเดียว

๒.๑.๔ การเลือกตั้งวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐
 เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๐ ตามประกาศพระบรมราชโองการเรื่องการใช้รัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ให้สมาชิกประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ สิ้นสุด
 ลง และกำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๕๐ วัน และพระราชบัญญัติการ
 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๐๐^{๒๓} เป็นการ
 เลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีรวมเขต ก่อเกิดราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

๒๔
ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๘,๘๑๑,๑๑๘	คน	
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๔,๓๙๐,๕๘๖	คน	
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๕๐.๑๐		
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ	จังหวัดระยอง	เฉลี่ยได้ ๙๓.๐๐ เปอร์เซ็นต์	
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ	จังหวัดอุดรธานี	เฉลี่ยได้ ๒๕.๕๒ เปอร์เซ็นต์	
ผู้มีสิทธิออกเสียง	๔๕๖,๘๑๓	คน	
จังหวัดพระนคร	ผู้ไปใช้สิทธิ	๑๕๑,๙๒๔	คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๓.๖๘	

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๖๐ คน แยกได้ดังนี้ สังกัดพรรคสหภูมิ ๕๕ คน พรรคประชาธิปไตย
 ๓๘ คน พรรคเสรีชน ๖ คน พรรคเสรีประชาธิปไตย ๕ คน พรรคเสริมมั่นคงศิลา ๔ คน พรรค
 ชาตินิยม ๑ คน พรรคขบวนการไฮด์ปาร์ก ๑ คน พรรคอิสระ ๑ คน และไม่สังกัดพรรค ๕๘ คน^{๒๕}
 ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

^{๒๓} พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๐,
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๕๘ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๐๐

^{๒๔} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๒๕} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เล่ม ๒
 (พระนคร : โรงพิมพ์กรมมหาดไทย, ๒๕๐๒), หน้า ๕๖

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุระหว่าง ๔๐ - ๔๔ ปี จำนวน ๓๕ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพธุรกิจการค้ามากที่สุด จำนวน ๔๔ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๒๓ คน
- ๒.๑.๕ การเลือกตั้งวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๑ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคณะปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ นำมาใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๑๕ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๑ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีรวมเขต ถือเกิดราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

004502

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ

๑๔,๘๒๐,๑๘๐ คน

มีผู้ไปใช้สิทธิ

๗,๒๘๕,๘๗๒ คน

คิดเฉลี่ยร้อยละ

๔๙.๑๖

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดระนอง เฉลี่ยได้ ๗๓.๕๕ เปอร์เซ็นต์

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉลี่ยได้ ๓๖.๖๖ เปอร์เซ็นต์

จากผู้มีสิทธิออกเสียง ๗๕๔,๑๑๗ คน ไปใช้สิทธิเพียง ๒๖๑,๓๘๗ คน

๒๖ เศรษฐพร คุศรีพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

๒๗ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๑, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๑

๒๘ กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๒๑๕ คน แยกได้ดังนี้ พรรคสหประชาไทย ๗๕ คน พรรคประชาธิปัตย์ ๕๗ คน พรรคแนวประชาวิปไทย ๗ คน พรรคแนวร่วมเสรีชน ๔ คน พรรคประชาชน ๒ คน พรรคชาวนาชาวไร ๒ คน พรรคสมัครช่วยชาวนา ๑ คน พรรคเสรีประชาวิปไทย ๑ คน และไม่สังกัดพรรคใด ๗๐ คน^{๒๕} ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๕๕ - ๕๘ ปี จำนวน ๔๘ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพธุรกิจการค้ามากที่สุด จำนวน ๑๐๐ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๗๕ คน^{๓๐}

๒.๒ การเลือกตั้งเนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องออกตามวาระ

๒.๒.๑ การเลือกตั้งวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องออกตามวาระครบ ๔ ปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๑๘ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ และอาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๗๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕^{๓๑} เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีแบ่งเขต ถือเกณฑ์ราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน แต่จังหวัดลพบุรีมีจำนวนราษฎรเกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ คน ให้จังหวัดนั้นมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเขต ต่อจำนวนราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน เศษของสองแสนถ้าถึงหรือกว่าหนึ่งแสนให้นับเป็นสองแสน

^{๒๕} กลุ่มนิสิตนักศึกษาอาสาสมัครสังเกตการณ์เลือกตั้ง, ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ (พระนคร : โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๑๒), หน้า ๓๗๕

^{๓๐} เสรีชนพร คุรุวิพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๓๑} พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๗๕ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๕

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๖,๑๒๓,๒๓๕	คน	
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๒,๕๖๒,๕๓๕	คน	
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๔๐.๒๒		
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด	คือ จังหวัดนครนายก	เฉลี่ยได้ ๘๐.๕๐ เปอร์เซ็นต์	
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด	คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	เฉลี่ยได้ ๒๒.๒๔ เปอร์เซ็นต์	
ผู้มีสิทธิออกเสียง	๒๐๑,๖๕๕	คน	
จังหวัดพระนคร	ผู้ไปใช้สิทธิ	๕๘,๗๖๓	คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๙.๑๓	

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๑ คน มากกว่าชุดแรก ๑๓ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕ - ๓๘ ปี จำนวน ๒๔ คน

ข. อาชีพ มีอาชีพรับราชการประจำมากที่สุด จำนวน ๓๘ คน

ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๑๗ คน ^{๓๓}

๒.๒.๒ การเลือกตั้งวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๕ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องออกตามวาระครบ ๕ ปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๘๗ และอาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๘ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ^{๓๔} เป็นการเลือกตั้งโดยตรงและใช้วิธีรวมเขต ถือเกณฑ์ราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

^{๓๒} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๓๓} เสริมสุขพร กุศรัพีทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๓๔} พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๘

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๗๑ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๙๘

๓๕
ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๕,๘๕๕,๐๓๕	คน
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๕,๖๖๘,๕๖๖	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๙๖,๕๐	

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดสระบุรี เฉลี่ยได้ ๕๓.๓๐ เปอร์เซ็นต์
 จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลี่ยได้ ๕๒.๐๖ เปอร์เซ็นต์

จังหวัดพระนคร	ผู้มีสิทธิออกเสียง	๑,๓๒๘,๒๒๘	คน
	ผู้ไปใช้สิทธิ	๕๒๑,๕๕๒	คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๙.๗๖	

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๖๐ คน แยกได้ดังนี้ พรรคเสรีมนังคศิลา ๔๓ คน พรรคประชาธิปไตย ๒๔ คน พรรคธรรมชาธิบดี ๑๐ คน พรรคเสรีชน ๘ คน พรรคเสรีประชาธิปไตย ๑๑ คน พรรค
 ขบวนการไฮปาร์ค ๒ คน พรรคชาตินิยม ๓ คน พรรคอิสระ ๒ คน และไม่สังกัดพรรค ๑๓ คน^{๓๖} ซึ่ง
 สามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๔๕ - ๕๕ ปี จำนวน ๓๔ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพธุรกิจการค้ามากที่สุด จำนวน ๔๔ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๖๐ คน^{๓๗}

^{๓๕} กรมหลวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๓๖} เสรีชนพร กุศลพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๓๗} กรมมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เล่ม ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์กระต่ายไทย, ๒๕๐๐), หน้า ๑๔๙ - ๑๕๔

๒.๓ การเลือกตั้งเนื่องจากการยุบสภา

๒.๓.๑ การเลือกตั้งวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๓ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ในกรณีที่มีรัฐบาลแพะแฉกเสียงญัตติขอแก้ไขข้อบังคับว่าด้วยการประชุมและปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๗๗ ข้อ ๖๔ ซึ่งเป็นการยุบสภาครั้งแรกของการปกครองตามระบอบรัฐสภาไทย โดยอาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีแบ่งเขตถือเกณฑ์ราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๖,๓๑๐,๑๗๒	คน	
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๒,๒๑๐,๓๗๒	คน	
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๕.๐๓		
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด	คือ จังหวัดนครนายก	เฉลี่ยได้ ๖๗.๓๖ เปอร์เซ็นต์	
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด	คือ จังหวัดตรัง	เฉลี่ยได้ ๑๖.๒๘ เปอร์เซ็นต์	
ผู้มีสิทธิออกเสียง	๒๒๐.๖๗๖	คน	
จังหวัดพระนคร	ผู้ไปใช้สิทธิ	๕๘,๖๘๔	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๗.๗๓		

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๑ คน เท่ากับการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้
ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕ - ๓๘ ปี
จำนวน ๒๓ คน

๓๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕

ข. อาชีพ มีอาชีพข้าราชการประจำมากที่สุด จำนวน ๒๗ คน

ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๒๓ คน ^{๕๐}

๒.๓.๒ การเลือกตั้งวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ โดยรัฐบาลชุด ม.ร.ว. เสถียร ปรีชาโมช เห็นว่าผู้แทนชุดเลือกตั้งครั้งที่ ๓ ได้มีพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาให้อยู่ในตำแหน่งถึง ๒ ครั้ง ซึ่งเป็นเวลานานเกินควร ย่อมเป็นเหตุให้จิตใจและความคิดเห็นของสมาชิกส่วนมากเห็นต่างจากเจตนาและความประสงค์อันแท้จริงของราษฎร จึงกราบบังคมทูลยุบสภา เพื่อให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนของตนใหม่ โดยอาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับเดิมกับการเลือกตั้งครั้งที่ ๓ เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีแบ่งเขต คือเกิดราษฎร ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ^{๕๑}

ผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ	๖,๕๓๑,๘๒๗	คน
ผู้มีไปใช้สิทธิ	๒,๐๘๑,๙๘๘	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๒.๕๒	

จังหวัดที่มีผู้มีไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดบุรีรัมย์ เฉลี่ยได้ ๕๕.๖๕ เปอร์เซ็นต์
จังหวัดที่มีผู้มีไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลี่ยได้ ๑๓.๕๐ เปอร์เซ็นต์

จังหวัดพระนคร	ผู้มีสิทธิออกเสียง	๓๓๘,๐๑๑	คน
	ผู้มีไปใช้สิทธิ	๘๘,๓๕๓	คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๕.๓๕	

^{๕๐} เศรษฐพร กุศลพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๕๑} ศุภวิทย์ และ นต เชื้อชาติ, เมืองไทยในระบอบรัฐสภา (พระนคร : โรงพิมพ์บริษัทพิมพ์, ๒๕๑๐), หน้า ๕๐ - ๕๑

^{๕๒} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

* หมายเหตุ การเลือกตั้งครั้งที่ ๔ จังหวัดนครราชสีมาไม่มีการเลือกตั้ง เพราะมีผู้สมัครเพียงคนเดียว

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๘๖ คน มากกว่าการเลือกตั้งครั้งที่ ๓ จำนวน ๕ คน ซึ่งสามารถ
แยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕ - ๓๘ ปี
จำนวน ๒๓ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพข้าราชการประจำมากที่สุด จำนวน ๓๗ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๓๒ คน ^{๔๓}

๒.๔ การเลือกตั้งเพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญ

๒.๔.๑ การเลือกตั้งวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๕
เพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๕๑ "...ให้
ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มเติม โดยถือเกณฑ์ราษฎร ๑๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ๑ คน..." ซึ่งเดิมการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ กำหนดราษฎรจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และใช้วิธีแบ่งเขต โดยอาศัยพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งฉบับเดียวกับการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ ดังนั้น จึงมีการเลือกตั้งเฉพาะ ๘๗ จังหวัด เท่านั้น

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า

ผู้มีสิทธิออกเสียงเฉพาะ ๘๗ จังหวัด	๕,๘๑๘,๖๖๒ คน
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๒,๐๒๖,๘๓๓ คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๓๔.๘๒

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดสกจนคร เฉลี่ยได้ ๕๗.๔๕ เปอร์เซ็นต์
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดนราธิวาส เฉลี่ยได้ ๑๖.๖๒ เปอร์เซ็นต์

^{๔๓} เศรษฐพร ศุภรีพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๔๔} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดพระนคร	ผู้มีสิทธิออกเสียง	๓๓๒,๕๒๖	คน
	ผู้ไปใช้สิทธิ	๕๕,๕๑๓	คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๘.๓๕	

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๘๒ คน รวมกับการเลือกตั้งครั้งที่ ๕ จำนวน ๕๖ คน เป็นจำนวน ๑๓๘ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕ - ๓๘ ปี จำนวน ๒๖ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพข้าราชการประจำมากที่สุด จำนวน ๘๒ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๓๗ คน ^{๕๕}

๒.๔.๒ การเลือกตั้งวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๘ เพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ มาตรา ๑๔๔ "...ให้ค่าเงินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่ม โดยถือเกณฑ์ราษฎรจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน..." ซึ่งเดิมการเลือกตั้งครั้งที่ ๖ กำหนดราษฎรจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เป็นการเลือกโดยตรงและใช้วิธีรวมเขตจังหวัด โดยอาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๗๕ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๐ ดังนั้น จึงมีการเลือกตั้งเฉพาะ ๑๕ จังหวัดเท่านั้น

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ^{๕๖}

ผู้มีสิทธิออกเสียงเฉพาะ ๑๕ จังหวัด	๓,๕๑๘,๒๗๖	คน
มีผู้ไปใช้สิทธิ	๘๗๐,๒๐๘	คน
คิดเฉลี่ยร้อยละ	๒๔.๗๒	

^{๕๕} เสวทรุพพร กุศลวิพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๕๖} กระทรวงมหาดไทย, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงมากที่สุด คือ จังหวัดสกลนคร เฉลี่ยได้ ๔๕.๑๒ เปอร์เซ็นต์
จังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด คือ จังหวัดอุตรธานี เฉลี่ยได้ ๑๒.๐๒ เปอร์เซ็นต์

	ผู้มีสิทธิออกเสียง	๒๔๕,๕๘๐ คน
จังหวัดพระนคร	ผู้ไปใช้สิทธิ	๕๐,๐๙๔ คน
	คิดเฉลี่ยร้อยละ	๑๖.๙๕

มีผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๒๐ คน รวมกับการเลือกตั้งครั้งที่ ๖ จำนวน ๙๙ คน เป็นจำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งสามารถแยกภูมิหลังได้ดังนี้

- ก. อายุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐ - ๓๔ ปี จำนวน ๙ คน
- ข. อาชีพ มีอาชีพธุรกิจการค้ามากที่สุด จำนวน ๙ คน
- ค. การศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน ๖ คน ^{๘๓}

สรุป

ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมด ๑๑ ครั้ง ไม่รวมการเลือกตั้งเพิ่มปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งเพียง ๔ จังหวัด ที่ได้ก็มาจากอินโดจีนฝรั่งเศส คือ จังหวัดจำปาศักดิ์ ลานช้าง พระตะบอง และพิบูลสงคราม และการเลือกตั้งตามบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๑๑๒ ^{๘๔} ในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ รวม ๕ จังหวัด คือ จังหวัดพระนคร ธนบุรี กทมสินธุ์

^{๘๓} เศรษฐบุตร กุศรีพิทักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๘๔} มาตรา ๑๑๒ บัญญัติว่า "...เมื่อได้ไขบังคับรัฐธรรมนูญนี้ไปแล้วหาปี ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดใดได้รับการศึกษาอบรมชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในจังหวัดนั้น ก็ให้สมาชิกประเภทที่ ๒ ออกจากตำแหน่ง มีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการเลือกตั้งในจังหวัดนั้น และให้คณะรัฐมนตรีประกาศจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการศึกษาอบรมชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในวันที่ ๑ มกราคม ของทุก ๆ ปี ซึ่งตามความในมาตราที่จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นดังกล่าว..."

รอยเอ็ด และอุปราชธานี ซึ่งการเลือกตั้งแต่ละครั้งต่างก็มีสาเหตุของการเลือกตั้งแตกต่างกันออกไปดังกล่าวมาแล้ว ส่วนสิทธิต่าง ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็ รัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับได้ให้สิทธิเลือกตั้งแก่ทุกคน (Suffrage Universal) คือ หญิงก็มีสิทธิเท่าชายในการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มแรก และการเลือกตั้งก็ทำโดยวิธีลงคะแนนโดยวิธีลับ การเลือกตั้งนั้นเคยทำการเลือกตั้งโดยทางอ้อมเพียงครั้งเดียว และต่อมาก็ให้ราษฎรเลือกตั้งโดยตรง การวินิจฉัยคดีเลือกตั้งก็เคยให้สภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยเอง ต่อมาก็ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัย จึงนับได้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยและพระราชบัญญัติการเลือกตั้งของไทยให้สิทธิแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางในการออกเสียงเลือกตั้ง โดยมีข้อยกเว้นที่น้อยที่สุด ซึ่งผิดกับประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและอเมริกา กว่าที่ประชาชนจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยยุติธรรมและทั่วถึงก็ต้องใช้เวลาานาน

สำหรับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาจากสถิติตัวเลขแล้วจะเห็นได้ว่าประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ค่อยมีความสนใจต่อการไปใช้สิทธิเท่าที่ควร มีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น (การเลือกตั้งครั้งที่ ๕) ที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงไปใช้สิทธิเกินกว่าครึ่ง แต่ก็เป็นการไปใช้สิทธิที่ไม่ชอบธรรม มีการทุจริต พลรม ไฟไฟ และเวียนเทียน ทำให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ถือกันว่าเป็นการเลือกตั้งที่เต็มไปด้วยความสกปรกที่สุดเต็มไปด้วยการทุจริต คดโกง เป็นประวัติการณ์ นับตั้งแต่ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมา และเป็นที่น่าสังเกตอีกว่า การเลือกตั้งแต่ละครั้งแทนที่ประชาชนชาวจังหวัดพระนครซึ่งเป็นจังหวัดที่ประชาชนมีการศึกษาดี และทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองดีที่สุดในประเทศกลับไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด เช่น การเลือกตั้งครั้งแรกหนังสือพิมพ์กรุงเทพเคิลีเมด ได้วิจารณ์การเลือกตั้งว่า ...รัฐบาลประชาธิปไตยของประเทศสยามได้ประสบปัญหาการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอย่างไม่เป็นรส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ การเลือกตั้งผู้แทนตำบลไม่ได้ความวามมีความมุ่งหมาย

๕๕ วิเทศกรณีย์ (นามแฝง), ประวัติศาสตร์ชาติไทย (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา ๒๕๑๒), หน้า ๕๒๐

ประการใด ตั้งผู้แทนไปทำอะไร และผู้แทนจะขึ้นนโยบายการเมืองอย่างไร ซึ่งเขาเหล่านั้นไม่มีความ
เข้าใจ ทั้งนี้ การเลือกตั้งจึงเป็นการเลือกตั้งที่ปราศจากความหมายใด ๆ และราษฎรอีก ๕๕ %
ก็มีโยคีการเลือกตั้งเช่นเคย โดยพากันไม่ไปลงคะแนน และการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ เป็นการเลือก
ตั้งที่ประชาชนชาวจังหวัดพระนครไปใช้สิทธิออกเสียงน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าจะมีระบบฟอร์ม ไฟไฟ ตำรวจ
ทหารเดินแถวไปลงคะแนนอย่างมีระเบียบและโจ่งครึม จนปรากฏว่าจำนวนคะแนนเสียงผู้ไปลงคะแนน
เมื่อนับจำนวนแล้วมีมากกว่าผู้มีสิทธิออกเสียงตามบัญชีเลือกตั้ง... เป็นต้น

สำหรับแนวโน้มเกี่ยวกับพรรคการเมืองจะเห็นได้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ เริ่มมีการ
เคลื่อนไหวหรือเข้ามามีบทบาททางการเมืองไทย เพราะนักการเมืองในสมัยนั้นถ้าไม่สังกัดคณะราษฎร
แล้วก็แก่นักการเมืองแบบตัวใครตัวมัน จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการเคลื่อนไหวจัด
ตั้งพรรคการเมืองขึ้นแล้ว และการเลือกตั้งครั้งที่ ๕ (วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐) นับเป็นการ
เลือกตั้งที่มีพรรคการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องของมากที่สุด พรรคการเมืองแต่ละพรรคซึ่งได้จัดตั้งขึ้นก่อน
การเลือกตั้งทั้งหมด ๒๓ พรรค ต่างก็ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเกือบทุกพรรค แต่ก็ไม่ม
ีบทบาทสำคัญที่จะเปลี่ยนทัศนคติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ประการใด ทั้งนี้ เพราะว่ามีเพียง
จังหวัดพระนคร - สมุทร เท่านั้น ที่ประชาชนส่วนใหญ่ออกเสียงเลือกตั้งแก่ผู้สมัครที่สังกัดพรรค
การเมืองมากกว่าเลือกตัวบุคคล ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังคงพิจารณาตัวบุคคลเป็นหลักสำคัญใน
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งกลายเป็นเรื่องของบุคคลมากกว่าหลักการ ซึ่งจะได้
กล่าวถว้ในการหาเสียงเลือกตั้งในบทต่อไป

^{๕๐} ไทยน้อย (นามแฝง), ประสบการณ์ ๓๕ ปี ในระบอบประชาธิปไตย
(พระนคร : โรงพิมพ์หุ้นส่วนจำกัดแพรววิทยา, ๒๕๐๗), หน้า ๓๗

^{๕๑} สงบ สุวียนทร, ประวัตินายกรัฐมนตรี (พระนคร : โรงพิมพ์ประจำกิจการพิมพ์
๒๕๑๔), หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔

^{๕๒} ชัยกัญย์ บุณยพิพัฒน์, การเมืองและพรรคการเมืองของไทย (พระนคร : โรงพิมพ์
บางสะพานการพิมพ์, ๒๕๑๑), หน้า ๑๗๓

^{๕๓} วิทยา นาศิริภูดิกิจ, ระบบพรรคการเมืองไทย ศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ
ระหว่างยุคก่อนปฏิวัติ พ.ศ. ๒๕๐๑ กับสมัยปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๔, หน้า ๑๒๒